

środa, 25.01.2023

Rodzaje Mszy św. - krótki przewodnik

Msza św. koncelebrowana

W Kościele katolickim Mszą św. koncelebrowaną określa się Mszę świętą wspólnie odprawianą przez dwóch lub więcej kapłanów. Zgodnie z „Ogólnym wprowadzeniem do Mszału Rzymskiego” koncelebra jest nakazana przez sam obrzęd w czasie święceń biskupa lub kapłana oraz w Mszy krzyżma, a także zalecana w przypadku:

- Mszy wieczornej w Wielki Czwartek;
- Mszy sprawowanych na soborach, zebraniach biskupów i synodach;
- Mszy świętych z błogosławieństwem opata;
- Mszy świętych konwentualnych oraz głównych Mszy świętych w kościołach i kaplicach;
- Mszy świętych na różnych zebraniach kapłanów diecezjalnych i zakonnych.

Należy podkreślić, że powyższa lista nie jest listą zamkniętą – w świetle obowiązującego prawa kościelnego każda Msza św. może być bowiem mszą koncelebrowaną (według Kan. 902 Kodeksu Prawa Kanonicznego swobodę koncelebracji ograniczyć może wyłącznie potrzeba celebrowania Mszy Świętej indywidualnie dla dobra wiernych). Warto również wspomnieć, że praktyka koncelebry była znana i stosowana w Kościele rzymskim już w starożytności. Z upływem kolejnych stuleci uległa jednak znacznemu ograniczeniu – jeszcze w połowie XX w. katolicy księża sprawowali wspólnie Eucharystię tylko z okazji święceń prezbiterów i biskupów. Dopiero „Konstytucja o liturgii świętej”, uchwalona przez Sobór Watykański II i ogłoszona 4 grudnia 1963 r. przez papieża Pawła VI, dopuściła możliwość koncelebry w innych Mszach.

Dotychczas największą Mszą św. koncelebrowaną w Kościele katolickim była Msza sprawowana na zakończenie Roku Kapłańskiego 11 czerwca 2010 r. W jej odprawianiu na placu św. Piotra wzięło udział 15 tys. kapłanów, którym przewodniczył ówczesny papież Benedykt XVI.

Msze święte za zmarłych

Podczas sprawowania każdej mszy świętej, a dokładniej w trakcie odmawiania pierwszej modlitwy eucharystycznej, kapłan wspomina wiernych zmarłych i prosi Boga o ich zbawienie słowami: „Pamiętaj, Boże, o swoich sługach i służebnicach N. i N. (tu celebrans wymienia imiona), którzy przed nami odeszli ze znakiem wiary i śpią w pokoju. Błagamy Cię, daj tym zmarłym oraz wszystkim spoczywającym w Chrystusie udział w Twojej radości, światłości i pokoju”.

zalogowanego punktu. Wiedzenia wszystkie Msze święte są zatem odprawiane za osoby zmarłe, o ile nie ma innej intencji. W tym czasie, gdy w Kościele katolickim panuje powszechna praktyka „zamawiania”, czyli ofiarowywania Eucharystii w konkretnej intencji, w tym w intencji zmarłego. W ten sposób wyodrębniła się pewna grupa Mszy, którą można kolokwialnie określić „mszami za zmarłych”.

W polskich parafiach do najczęściej zamawianych mszy świętych za zmarłych należą:

- Msza św. w 7 dzień po śmierci (którą ofiarowują uczestnicy pogrzebu);
- Msza święta w 30 dzień po śmierci (liczba 30 dni nie jest przypadkowa, lecz ma znaczenie biblijne – zgodnie bowiem ze Starym Testamentem: „Izraelici opłakiwali Mojżesza na stepach Moabu przez trzydzieści dni. Potem skończyły się dni żałoby po Mojżeszu” Pwt 34, 8)
- Msza św. w rocznicę śmierci;
- Wypominki (m.in. jednorazowe, listopadowe, roczne);
- Msza św. gregoriańska;
- Msza św. wieczysta.

Wypominki - to określenie modlitwy błagalnej, odmawianej w Kościele katolickim za osoby zmarłe, w trakcie której odczytywane są imiona i nazwiska poszczególnych zmarłych. Ze względu na czas odmawiania można wyróżnić wypominki: jednorazowe, listopadowe (też: oktalne; odmawiane przez osiem dni od Uroczystości Wszystkich Świętych), kwartalne, półroczne i roczne (odmawiane co tydzień przed niedzielą Mszą).

Msza św. gregoriańska

W liturgii rzymskokatolickiej Mszą Świętą gregoriańską (także gregorianką) nazywa się cykl trzydziestu Mszy Św. odprawianych codziennie w intencji JEDNEJ osoby zmarłej przez kolejne trzydzieści dni (w trybie ciągłym). Msze mogą sprawować różni kapłani przebywający w różnych miejscach. W przypadku gregorianki kluczowa jest bowiem intencja oraz ciągłość. Nigdy nie można odprawiać jej równocześnie za kilku zmarłych.

Nazwa tej tradycji wywodzi się od imienia jej inicjatora i propagatora – papieża Grzegorza I Wielkiego (zm. 604 r.), który przed wyborem na biskupa Rzymu pełnił funkcję przełożonego w klasztorze benedyktyńskim na wzgórzu Celio. Kiedy jeden z jego mnichów - Justus - zmarł, znaleziono przy nim trzy monety. Był to grzech ciężki, gdyż posiadanie pieniędzy stanowiło złamanie reguły zakonnej, a dokładnie ślubu ubóstwa. Grzegorz, chcąc skrócić cierpienia czyściciele Justusa, wydał polecenie żyjącym mnichom, aby ci codziennie przez kolejnych 30 dni odprawiali jedną Mszę Św. w intencji zmarłego. Po upływie tego czasu Justus ukazał się swojemu rodzonemu bratu, Kopiosow, i powiedział: „Dotąd było źle, lecz teraz mi jest dobrze, bo dzisiaj zostałem przyjęty do wspólnoty”. Jego słowa potwierdziły skuteczność modlitwy zakonników i w ten właśnie sposób narodził się zwyczaj Mszy gregoriańskich.

Msze gregoriańskie należą zatem do Mszy Św. za zmarłych. Można je przerwać tylko w wyjątkowych, ściśle określonych sytuacjach, do których należy m.in. choroba kapłana bądź inna celebrowanie (pogrzeb, ślub), której nie sposób odwołać. Wówczas cykl przesuwany jest o ilość dni/Mszy Św., których brakuje do pełnych trzydziestu.

Msze święte wieczyste

Msza święta wieczysta to typ Mszy świętej zbiorowej, która odprawiana jest w zgromadzeniu zakonnym (lub prowincji tego zgromadzenia) codziennie, dopóki to zgromadzenie zakonne (lub prowincja tego zgromadzenia) istnieje. Przez cały ten czas zgromadzenie zakonne (bądź prowincja zgromadzenia) przyjmuje intencje od wiernych, którzy mogą zamówić Mszę wieczystą zarówno za osoby zmarłe, jak i osoby żyjące; za jedną osobę lub grupę osób (np. rodzinę).

Odpusty - Zgodnie z nauczaniem Kościoła katolickiego wierni mogą nie tylko odmówić modlitwę tudzież zamówić mszę świętą za osobę zmarłą, ale również mają prawo ofiarować za nią odpust zupełny lub częstkowy, który - mówiąc potocznie - toruje duszy czyścicowej drogę do nieba. Aby uzyskać odpust dla siebie bądź osoby zmarłej (nie można uzyskać go dla innej osoby żyjącej), należy spełnić następujące warunki:

- nie być przywiązanym do jakiegokolwiek grzechu, nawet grzechu lekkiego (w razie braku tej całkowitej dyspozycji da się uzyskać odpust częstkowy, ale nie zupełny);
- znajdować się w stanie łaski uświęcającej (lub przystąpić do spowiedzi sakramentalnej, która ten stan przywróci);
- przyjąć Komunię świętą;
- odmówić dowolną modlitwę w intencjach Ojca Świętego;
- wykonać jedną z czynności związanych z odpustem (czynności te zostały wymienione szczegółowo w dokumencie kościelnym Enchiridion Indulgentiarum, którego czwarte wydanie ukazało się w 1999 r.; ponadto w naszym kraju obowiązuje również Dekret o związaniu odpustów z Koroną do Miłosierdzia Bożego z 12 stycznia 2002 r.).

Warto zaznaczyć, że w przypadku ofiarowywania odpustu nie ma konieczności wymieniania konkretnego imienia i nazwiska osoby zmarłej. Wystarczy bowiem, że ofiarujemy odpust w intencji duszy cierpiącej w czyśćcu.

Msza święta do Dworu Niebieskiego

W Kościele katolickim Mszą świętą do Dworu Niebieskiego nazywa się Mszę świętą, która odprawiana jest codziennie przez kolejnych trzydzieści dni w intencji jednej osoby żyjącej. Msze święte do Dworu Niebieskiego można zamówić w większości polskich parafii. Kapłan, który przyjmuje intencję, ustala z wiernym dokładny termin sprawowania tego rodzaju Mszy, tj. dzień jej rozpoczęcia oraz godzinę odprawiania.

Uwaga: ze względu na okres odprawiania Mszy świętych do Dworu Niebieskiego (obejmujący kolejne 30 dni) bywają one porównywane do Mszy gregoriańskich. Należy jednak pamiętać, że Msze gregoriańskie sprawowane są wyłącznie w intencji osób zmarłych, a Msze do Dworu Niebieskiego – wyłącznie w intencji osób żyjących.

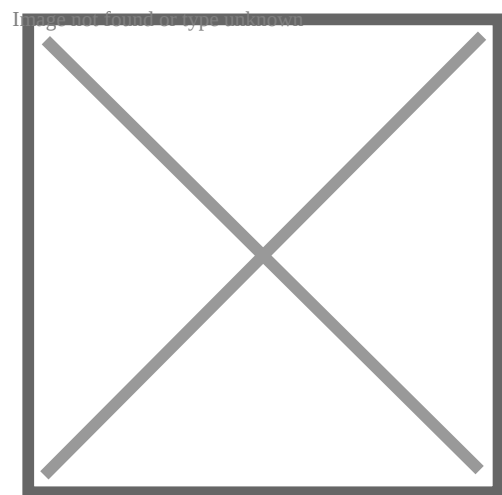
W Kościele katolickim Msze wotywnie należą do tzw. Mszy okolicznościowych, które są odprawiane ze szczególnej okazji bądź w odpowiedzi na różne potrzeby wiernych niezależnie od formularza mszalnego obowiązującego w danym dniu liturgicznym. Msze wotywnie sprawowane są zawsze ze specjalną intencją. Najczęściej bywa nią wspomnienie Męki Pańskiej albo oddanie czci konkretnej osobie, zwłaszcza Jezusowi (np. wotywa o Chrystusie Królu), Najświętszej Maryi Pannie (np. wotywa o Niepokalanym Poczęciu NMP), a także innym świętym (np. wotywa o św. Józefie bądź albo o śś. Apostołach Piotrze i Pawle).

Mszami wotywnymi są zatem m.in.: Roraty (odprawiane w okresie Adwentu ku czci NMP), pierwsze czwartki miesiąca (podczas których wierni wspominają wydarzenia Wielkiego Czwartku, czyli ustanowienie sakramentu kapłaństwa i Eucharystii), pierwsze piątki miesiąca (odprawiane ku czci Najświętszego Serca Pana Jezusa) oraz pierwsze soboty miesiąca (odprawiane ku czci Jej Niepokalanego Serca Maryi).

Msza św. konwentualna

W Kościele katolickim Msza konwentualna jest Mszą świętą odprawianą przez pewne wspólnoty, stąd określa się ją również „mszą zgromadzenia”. W „Ogólnym wprowadzeniu do Mszału rzymskiego” czytamy, że: „choć dla tych Mszy nie przewiduje się żadnej specjalnej formy celebrowania, to jednak bardzo jest wskazane, aby były one śpiewane i by brali w nich pełny udział wszyscy członkowie wspólnoty, czy to zakonnicy, czy kanonicy”. Tym samym Msze konwentualne są sprawowane codziennie w tych zgromadzeniach, w których istnieje obowiązek uczestniczenia w chórze. Ponadto w przypadku tego typu Mszy zalecana jest także koncelebra, czyli odprawianie liturgii przez kilku kapłanów.

Msza trydencka

Mianem Mszy trydenckiej określa się jednolity porządek celebrowania Mszy Świętej, który obowiązywał w Kościele rzymskokatolickim od 1570 r. do 1969/1970 r. Swoją nazwę zawdzięcza on Soborowi Trydenckiemu (1545 - 1563), podczas którego biskupi zadecydowali o zunifikowaniu liturgii. Skodyfikowaniem rytu, przygotowaniem ksiąg liturgicznych i ich rozpowszechnieniem zajął się ówczesny papież św. Pius V. W kwestii nazewnictwa należy dodać, że termin „Msza trydencka” nie jest terminem oficjalnym, ale określeniem potocznym, podobnie jak określenie „stara Msza”. Poprawniej jest natomiast mówić o Mszy sprawowanej w „nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego”. Z kolei porządek Mszy, który pojawił się w Kościele w 1970 r., to dla odmiany „zwykajna forma rytu rzymskiego”, kolokwialnie – „Msza posoborowa”.

Do podstawowych cech Mszy trydenckiej, które jednocześnie odróżniają ją od Mszy posoborowej, należą:

- Język - Msza trydencka sprawowana jest po łacinie;

- Śpiewy gregoriańskie;
- Cicho wypowiedane formuły modlitewne;
- Bogactwo gestów liturgicznych celebransa;
- Charakterystyczne rozpoczęcie Mszy – rozpoczyna się modlitwami u stopni ołtarza, dopiero po spowiedzi powszechnej i absencji (rozgrzeszeniu) kapłan wchodzi po stopniach i rozpoczyna się introit (pieśń na wejście);
- Liturgia słowa złożona tylko z dwóch czytań (z uwzględnieniem Ewangelii);
- Kazanie, które nie wchodzi w skład Mszy Św.; może być wygłoszone nawet przed lub po liturgii;
- Zakończenie Mszy: odczytanie tzw. Ostatniej Ewangelii, czyli początku Ewangelii św. Jana dotyczącego wcielnego Słowa Bożego.

Nadzwyczajna forma rytu rzymskiego nigdy nie została w Kościele zakazana, ale w dużej mierze wyparł ją nowy porządek Mszy (ustalony po Soborze Watykańskim II). Zapotrzebowanie zarówno kapłanów, jak i wiernych na liturgię w poprzedniej formie nie zanikło jednak całkowicie. W liście papieskim motu proprio z „Summorum Pontificum” z 2007 r. Benedykt XVI podkreślił, że oba porządki sprawowania Mszy Św. - z XVI r. i XX w. - są „dwoma formami tego samego Rytu Rzymskiego”, nie wykluczają się zatem i mogą być odprawiane we współczesnym Kościele. Wierni w pełni niezależnie podejmują zatem decyzję, w której Mszy chcą uczestniczyć.

Po opublikowaniu listu Benedykta XVI wzrosła liczba Mszy odprawianych w nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego, ale daleko jej do popularności i powszechności, jaką cieszy się nowy porządek liturgiczny. Msza trydencka jest sprawowana regularnie tylko w nielicznych parafiach w naszym kraju.

